

Sygn. akt V U 826/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2018 r. w Legnicy

sprawy z wniosku Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 5 września 2017 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 5 września 2017 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. K. prawo do emerytury pomostowej od dnia 27 lipca 2017 roku,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

SSO Regina Stępień

Sygn. akt V U 826/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 5 września 2017 r. znak: (...) odmówił przyznania Z. K. emerytury pomostowej ponieważ ubezpieczony nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat, jednocześnie po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 niniejszej ustawy. Organ wskazał, że do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zostały uwzględnione (po wyłączeniu okresów przebywania na zwolnieniach lekarskich i urlopowach bezpłatnych) okresy zatrudnienia od 3 listopada 1980 r. do 30 października 1982 r., od 1 stycznia 1993 r. do 16 października 1995 r., od 5 października 1999 r. do 4 grudnia 2000 r., od 8 stycznia 2001 r. do 28 stycznia 2006 r. tj. łącznie 10 lat, 2 miesiące i 2 dni. Zakład nie uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia:

- od 2 stycznia 1997 r. do 31 marca 1999 r. ponieważ pracodawca podał błędną podstawę prawną tj. powołał się na przepisy zarządzenia resortowego Ministerstwa Komunikacji, pod które nie podlegał.

- od 1 lutego 2006 r. do 31 grudnia 2008 r. ponieważ pracodawca w oświadczeniu o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych z 30 kwietnia 2015 r. nie podał podstawy prawnej potwierdzającej wykonywanie pracy w warunkach szczególnych.

- od 1 stycznia 2009 r. do 30 kwietnia 2012 r. ponieważ ubezpieczony nie został zgłoszony w ZUS jako pracownik wykonujący prace w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca odwołał się od przedmiotowej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu wskazał, że pracował jako kierowca autobusu o ilości 45-50 miejsc. Jeździł na linii regularnej – specjalnej, przewożąc ludzi do pracy na trasie W. – R. – Ż. – P. – W. – W., od dnia 1 lutego 2006 r. do 30 kwietnia 2012 r. w firmie usługowo - przewozowej (...) z siedzibą w L..

W odpowiedzi organ wniósł o oddalenie odwołania z przyczyn wskazanych w zaskarżonej decyzji. Jednocześnie organ poinformował, że w decyzji z dnia 17 października 2017 r. uznał okres zatrudnienia od 2 stycznia 1997 r. do 31 marca 1999 r. jako pracę wykonywaną w szczególnych warunkach, tym samym wnioskodawca udowodnił łącznie 12 lat, 5 miesięcy i 2 dni pracy w szczególnych warunkach wobec wymaganych 15 lat.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca Z. K. urodził się (...) wiek emerytalny wynoszący 60 lat osiągnął (...) Posiada okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 41 lat 1 miesiąca i 22 dni. W dniu składania wniosku nie pozostawał w zatrudnieniu.

/ bezsporne a nadto akta ubezpieczeniowe /

Z. K. w okresie od 1 lutego 2006 r. do 30 kwietnia 2012 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu na stanowisku kierowcy – mechanika w Firmie Usługowo – Przewozowej (...) T. G..

Wnioskodawca był kierowcą autobusu. Jego obowiązki polegały na wożeniu pracowników z W. do zakładów (...). Ubezpieczony kierował autobusami tj. R., S., N. do przewozu ok. 50 pasażerów. Sporadycznie jeśli trzeba było przewieźć mniejszą liczbę osób, woził pracowników autobusem firmy (...) mieszczącym ok. 20 osób. Ubezpieczony zaczynał pracę o godzinie 4:15, zabierał ludzi z jednego miejsca, przy czym po drodze miał kilka przystanków. Do W. przyjeżdżał przed godziną 6:00. Stamtąd zabierał pracowników z nocnej zmiany i ruszał z powrotem o godzinie 6:30. Na miejscu w W. był około godziny 8:00. Jeśli miał jakieś drobne naprawy to się nimi zajmował, a jeśli nie miał napraw to szedł do domu. Potem ruszał z ponownym kursem około godziny 12:15, odwoził i odbierał poranną zmianę i około godziny 16:00 kończył pracę. Jeśli sytuacja tego wymagała to woził czasem pracowników na nocną zmianę, szczególnie wtedy kiedy nie jechał na poranną zmianę. Odbywało się to zgodnie z obowiązującymi normami pracy dla kierowców. Wnioskodawca uczestniczył w naprawach swojego autobusu na warsztacie. Przeciętnie w skali miesiąca było kilka napraw autobusu. Wnioskodawca nie naprawiał innych autobusów. Kiedy naprawa trwała dłużej dostawał inny autobus i nim przewoził ludzi. W umowie o pracę miał wpisane stanowisko kierowca mechanik, bo gdyby autobus zepsuł się w trasie to mógł naprawić go sam, jak również umożliwiało mu to udział przy naprawie w warsztacie. Wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie miesięczne w jednakowej wysokości. Gdyby odliczyć przerwy między kursami jeśli nie wykonywał prac związanych z naprawami to przeciętnie „za kierownicą” pracował 6 godzin a raz w tygodniu kiedy miał dodatkowy kurs dodatkowe 3 godziny. Łącznie z przerwami jego dzień pracy wynosił około 11 godzin.

Dowód:

- dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy w tym świadectwo pracy z 30 kwietnia 2012 r. (k.2);
- zeznania świadka A. G., e-protokół z 31 stycznia 2018 r. 00:05:54 i nast. (k.18v);
- zeznania świadka T. G., e-protokół z 31 stycznia 2018 r. 00:12:10 i nast. (k.18v);
- zeznania świadka M. K., e-protokół z dnia 31 stycznia 2018 r 00:31:36 i nast. (k.19);
- zeznania wnioskodawcy, e-protokół z dnia 31 stycznia 2018 r. 00:36:49 i nast. (k.19).

Sąd zważył:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t. jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. – prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 3 ust. 1 ww. ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Pracami o szczególnym charakterze są prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3 ustawy).

W myśl natomiast art. 49 ww. ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r. (II UK 164/11, OSNAPiUS 2013 nr 5-6, poz. 62, str. 225), warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W sprawie przedmiotem sporu było to czy okres zatrudnienia wnioskodawcy w firmie usługowo – przewozowej (...) T. G. na stanowisku kierowcy – mechanika winien być uznany za okres pracy w szczególnych warunkach której rodzaje wymienione są w załącznikach do ustawy o emeryturze pomostowej.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu, w szczególności dokumentów z akt ubezpieczeniowych i akt osobowych z wyżej omówionego okresu zatrudnienia wnioskodawcy, zeznań świadków oraz wyjaśnień wnioskodawcy pozwoliła na przyjęcie w sposób niebudzący wątpliwości że faktycznym stanowiskiem pracy ubezpieczonego było stanowisko wymienione w pkt 8 załącznika nr 2 do ww. ustawy tj. prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym. Nie ulega wątpliwości, że zasadniczą pracą wykonywaną przez ubezpieczonego była praca kierowcy, polegająca na regularnym przewozie pracowników firmy (...) z miejsca pracy do W.. Wprawdzie świadectwo pracy ubezpieczonego zawiera informację o tym, że wykonywał on również pracę mechanika ale ze zgodnych, logicznych i w konsekwencji wiarygodnych zeznań świadków i wnioskodawcy jednoznacznie wynika, że praca mechanika miała w przypadku ubezpieczonego charakter wyłącznie poboczny i była nierozdzielnie związana z wykonywaną przez niego pracą kierowcy. W tym przedmiocie Sąd w całości przychylił się do argumentacji wnioskodawcy uznając, że wykazanie zarówno w umowie o pracę jak i świadectwie pracy stanowiska mechanika, miało na celu jedynie umożliwienie skarżącemu wykonywania bieżących napraw głównie na trasie przejazdu. Dla Sądu szczególnie istotne było to, że wnioskodawca nie wykonywał długich, kompleksowych napraw, powierzając je inne mechanikom a także nigdy nie dokonywał napraw w autobusach z wyjątkiem tego na którym świadczył pracę.

Sąd nie podzielił również argumentacji organu, że praca świadczona przez ubezpieczonego nie była pracą w transporcie publicznym. Sąd stanął na stanowisku, iż charakter przewozów dokonywanych przez ubezpieczonego był tożsamy z charakterem przewozów publicznych. Przewozy wykonywane przez ubezpieczonego odbywały się bowiem w ramach stosunku pracy, na ściśle określonej trasie, ze stałą częstotliwością. Bez znaczenia dla oceny stopnia szkodliwości wykonywanej przez wnioskodawcę pracy jest to, że przewoził on jedynie pracowników i wobec tego nie każda osoba mogła skorzystać z jego transportu. Sąd uznał, że powyższe w żaden sposób nie wpływało na skutki zdrowotne jakie ponosił ubezpieczony w związku z wykonywaniem pracy kierowcy.

Kierując się ww. argumentami, Sąd – na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. - zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w pkt I sentencji wyroku.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – zgodnie z którym w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędne do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji .

Przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - stanowi, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie: „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/2000, OSNAPiUS 2002/20 poz. 501).

Powołane orzeczenie poprzez analogię można zastosować w niniejszej sprawie. Przedmiotem przeprowadzonego postępowania dowodowego było bowiem ustalenie czy wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy naruszył przepisy prawa materialnego w zakresie nie uznania, iż sporny okres wskazany w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Istotnym dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy było zatem ustalenie, czy ZUS Oddział w L. przekroczył termin do ustalenia prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej. Termin ten w niniejszej sprawie wynosił 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Analizując materiał dowodowy sprawy Sąd poczynił ustalenia celem wyjaśnienia czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed wydaniem w dniu 5 września 2017 r. decyzji - stanowiącej przedmiot zaskarżenia w niniejszej sprawie - wypełnił w toku prowadzonego postępowania administracyjnego wszystkie obowiązki nałożone na niego przez kodeks postępowania administracyjnego.

W tej sytuacji przypomnienia wymaga, że zgodnie z art. 66 ust. 4 ustawy systemowej w zakresie prowadzonej działalności Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przysługują środki prawne właściwe organom administracji państwowej. W opisaney działalności zakład stosuje przepisy kodeksu postępowania administracyjnego a w szczególności winien mieć na względzie:

- obowiązek podejmowania niezbędnych kroków do wyjaśnienia stanu faktycznego (art. 7 k.p.a.);
- obowiązek informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego (art. 9 k.p.a.);
- obowiązek zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu administracyjnym i możliwość wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału dowodowego (art. 10 k.p.a.);

Zgodnie z art. 75 k.p.a. dowodami w postępowaniu administracyjnym może być wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy i nie jest sprzeczne z prawem (...) a zebrany w sprawie materiał dowodowy organ administracji państwowej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i ocenić (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 3 lipca 2007 r. , sygn. akt III AUa 1995/06).

Z treści akt rentowych prowadzonych przez ZUS Oddział w L. wynika, iż przed wydaniem decyzji z dnia 5 września 2017 r. organ rentowy wypełnił obowiązki wymienione w kodeksie postępowania administracyjnego art. 7, 9 i 10.

Ubezpieczony bowiem - w toku postępowania związanego z rozpoznaniem wniosku zgłoszonego dnia 26 lipca 2017 r. miał możliwość udziału w postępowaniu administracyjnym poprzez składanie dowodów w postaci dokumentów .

Analizując materiał dowodowy sprawy nie można pominąć i tej okoliczności, że integralną część postępowania administracyjnego – związanego z rozpoznaniem powyższego wniosku - stanowiło postępowanie organu rentowego polegające na analizie dokumentów przedłożonych przez skarżącego. Argumentacja i wnioski pochodzące z tej analizy przedstawione zostały w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Dodatkowo wskazać należy, że w postępowaniu sądowym prowadzonym w niniejszej sprawie przesłuchano świadków oraz dopuszczono dowód z akt osobowych dotyczących spornego okresu, co pozwoliło na ocenę stanowisk stron w niniejszej sprawie. Stanowisko Sądu w tym zakresie zostało przedstawione w niniejszym uzasadnieniu .

Reasumując Sąd uznał, iż - wydając decyzję w dniu 5 września 2017 r. - ZUS w postępowaniu administracyjnym nie naruszył przepisów i zasad tego postępowania. Tym samym po stronie ZUS nie zaistniały okoliczności, za które organ ten ponosi odpowiedzialność, za opóźnienie w przyznaniu świadczenia .

O powyższym Sąd orzekł w pkt II sentencji wyroku.